КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет психології

Кафедра психології розвитку

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник декана факультету психології з навчальної роботи
_____ Алла МОСКАЛЕНКО
«31» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія вищої школи

для студентів

галузь знань	**03 Гуманітарні науки**
спеціальність	**032 Історія та археологія**
освітній рівень	**другий (магістерський)**
освітня програма	**Історія України**
вид дисципліни	**обов'язкова**

Форма навчання	**денна**
Навчальний рік	**2021/2022**
Семестр	**1**
Кількість кредитів ECTS	**3**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**
Форма заключного контролю	**залік**

Викладач: Ярослав РЯБЧИЧ, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. _____ (Москаленко) «31» 08 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Ярослав РЯБЧИЧ, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри психології розвитку
_____ Олена ВЛАСОВА

Протокол № 1 від «31» 08 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології

Протокол №1 від «31» 08 2021 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Дмитро КОРОЛЬОВ

Погоджено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 7 від «26» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії _____ Наталія ТЕРЕС

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечити загальну теоретичну підготовку магістрантів у галузі психології вищої школи, яка слугуватиме підґрунтям для їх подальшої викладацької діяльності, сприяти формуванню професіоналізму майбутніх викладачів, поглибити психологічні знання в області педагогічного спілкування, взаємодії викладача та студентів, психологічних особливостей викладача та студента.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1**.** *знати*: базові категорії загальної, соціальної психології, психології розвитку, педагогічної психології, педагогіки, онтогенетичні закономірності становлення психічних властивостей, станів і процесів, процесів формування та розвитку особистості, соціальних спільностей**.**

2. *вміти*: характеризувати окремі психологічні теорії, які стосуються проблем психології вищої школи; аналізувати й оцінювати психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО; творчо використовувати у майбутній викладацькій діяльності знання щодо психологічних закономірностей навчання та виховання студентів, педагогічної взаємодії викладача та студентів; розпізнавати, запобігати та конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації у педагогічній взаємодії; орієнтуватися у закономірностях розвитку студентської групи; долати бар'єри у педагогічному спілкуванні.

3. *володіти*: застосовувати до кожної із груп суб'єктів навчальної діяльності відповідні положення теорій, що направлені на продуктивізацію взаємодії.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна забезпечує загальну теоретичну підготовку магістрантів у галузі психології вищої школи, яка слугуватиме основою для їх подальшої викладацької діяльності. Програма вміщує теоретичні проблеми розвитку, навчання та виховання студентів, питання особистості та науково-педагогічної діяльності викладача, а також передбачає практичне оволодіння магістрантами вміннями та навичками навчально-виховної роботи у ЗВО. Особлива увага приділяється формуванню професійного самовизначенню і набуття студентами професійно-педагогічної ідентичності.

4. Завдання (навчальні цілі): полягає у формуванні у студентів складових інтегральної компетентності: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології вищої шкли, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог; *загальних компетентностей*: здатність спілкуватись з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності), здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; *фахових компетентностей*: здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установ.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація;4. автономність та відповідальність		**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)**	**% у підсумковій оцінці з дисципліни**
Код	**Результат навчання**			
1.1	Методологічні засади та головні теоретичні положення психології вищої школи як науки	*лекція, самостійна робота, семінар*	*тест, опитування виконання практичних завдань, презентація дискурс*	40%
1.2	Психологічні особливості студентського віку	*лекція, самостійна робота, семінар*		
1.3	Психологічні особливості особистості педагога вищої школи та викладацької діяльності у ЗВО	*лекція, самостійна робота, семінар*		
1.4	Закономірності утворення та розвитку студентської групи	*лекція, самостійна робота*		
1.5	Освітні технології, типи організації навчання	*лекція, самостійна робота, семінар*		
1.6	Предметну область педагогічної діяльності	*лекція, самостійна робота, семінар*		
1.7	Розпізнавати, запобігати та конструктивно розв’язувати конфліктні ситуації у педагогічній взаємодії	*лекція, самостійна робота, семінар*		
1.8	Характеризувати окремі психологічні теорії, які стосуються проблем психології вищої школи	*лекція, самостійна робота, семінар*		
1.9	Аналізувати й оцінювати психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО	*лекція, самостійна робота*		
2.1	Творчо використовувати у майбутній викладацькій діяльності знання щодо психологічних закономірностей навчання та виховання студентів, педагогічної взаємодії викладача та студентів	*самостійна робота*	*тест, опитування, виконання практичних завдань, презентація, дискурс, МКР*	30%
2.2	Володіння навичками пошуку, відбору, обробки систематизації інформації для проведення різного типу уроків	*самостійна робота*		
3.1	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	*підготовка презентацій, аналітичних матеріалів*	*оцінювання виступів, презентацій*	15%
4.1	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	*лекції,обговорення педагогічних ситуацій, самостійна робота*	*оцінювання виступів, презентацій*	15%
4.2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	*підготовка доповідей, самостійна робота*	*оцінювання виступів, презентацій*	

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) / **Програмні результати навчання**	**1.1**	**1.2**	**1.3**	**1.4**	**1.5**	**1.6**	**1.7**	**1.8**	**1.9**	**2.1**	**2.2**	**3.1**	**4.1**	**4.2**
ПРН 9. Розробляти інтерактивні педагогічні прийоми та методи для реалізації культурно-освітніх програм; збирати, обробляти та аналізувати потрібну для цього інформацію.		+			+				+	+				
ПРН 10. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн	+	+				+	+	+					+	
ПРН 19. Здатність розробляти та/або вдосконалювати методичне забезпечення освітнього процесу.	+				+	+			+	+				
ПРН 20. Керуватися вимогами внутрішньої системи забезпечення якості освіти та враховувати вимоги та очікування стейкголдерів під час викладання дисциплін.	+		+	+			+				+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання:

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Оцінювання під час навчального періоду:

1. *Усні відповіді модуль 1 (виступ на семінарі, участь в обговоренні та дискусіях, доповнення): РН1.1; РН1.2;РН 1.3; РН1.4; РН 2.1; РН 2.2; РН 3.1; РН 4.1 – 16/9 балів**
2. *Усні відповіді модуль 2 (виступ на семінарі, участь в обговоренні та дискусіях, доповнення): РН 1.3; РН1.5; РН1.6; РН 2.1; РН 2.2; РН 3.1; РН 4.1; РН 4.2 – 12/7 балів*
3. *Творча самостійна робота: РН1.2; РН 1.3; РН1.5; РН 2.1; РН 2.2; РН 3.1; РН4.1; РН4.2 – 20/10 балів*
4. *Модульна контрольна робота 1: РН1.1; РН1.2;РН 1.3; РН2.1, РН3.1; РН4.1 – 26/17 балів*
5. *Модульна контрольна робота 2: РН1.1; РН1.2;РН 1.3; РН1.5; РН2.1; РН2.2; РН3.1; РН4.1; – 26/17 балів*

* Максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі *заліку*.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру (максимальна кількість балів за роботу протягом семестру дорівнює 100) і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

Студенти, які впродовж семестру набрали сумарно *меншу кількість балів ніж 60 балів, але більшу ніж критично-розрахунковий мінімум – 40 балів,* складають залік. Залік проводиться у вигляді усного опитування за тематикою курсу, яке оцінюються *у 40 балів.*

Студенти, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 40 балів* до складання заліку не допускаються.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі підсумкової контрольної роботи здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» 2018 року.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (п. 7) від 31 серпня 2018 року.

Рекомендований мінімум для допуску до заліку 40 балів.

7.2. Організація оцінювання:

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь студентів відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється на кожному занятті в межах навчального модуля та має навчальний характер. Під час семінарського студент має можливість досягти від 0 до 4 балів.

Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою, повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури, 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу модулів і здійснення в межах семестру наприкінці планового вивчення курсу. Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі тестування, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада жовтня)

і Контрольна робота 2 (остання декада грудня). Завдання з тестування містить 26 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал. Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова.

Рівень практичних навичок оцінюється в процесі виконання студентами завдань, передбачених змістом курсу.

Творча **самостійна робота** виконується у вигляді презентації.

Критерії оцінювання презентації:

- глибоке розкриття проблеми, аналітичні міркування, використання новітніх досліджень з обраної теми, чітка логіка викладу, наявні пропозиції щодо розв'язання проблеми, дотримання принципів стильового оформлення наукової презентації — 20 балів
- обрана проблема розкрита неповно, є вади доказовості висновків, обґрунтованості власної позиції, є несуттєві недоліки в оформленні презентації (стильові огріхи, граматичні помилки) — 19-17 балів
- поверхове розкриття проблеми, матеріал викладено із порушенням логіки, помилки у використанні спеціальної термінології дисципліни та матеріалі за темою, невдала структура презентації, суттєві недоліки в її оформленні — 16-14 балів
- презентація компілятивного рівня, розкритий лише окремий аспект проблеми або фрагментарний виклад матеріалу, наявні грубі помилки у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки в інтерпретації результатів та висновків, неправильне оформлення презентації — 13- 10 балів
- робота не зарахована (зміст презентації не відповідає заявленій темі, академічна недоброчесність) — 0 балів

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни.

Контроль знань і розподіл балів, які отримують студенти.

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарських занять, передбачена робота в міні-групах, аналіз кейсів. Завершується дисципліна заліком. Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

У змістовий модуль 1 (ЗМ 1) входять теми 1-6, у змістовий модуль 2 (ЗМ 2) – теми 7-11. Обов'язковим для допуску до заліку є виконання тестових модульних контрольних робіт.

Викладач на останньому занятті повідомляє здобувачів про їх рейтинг у балах.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	**сем**	**с/р**
	Змістовий модуль 1. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПСИХОЛОГІЯ СТУДЕНТА.			
1	Тема 1. Психологія вищої школи як галузь психологічної науки: історія, предмет, завдання, методи.	2	2	5
2	Тема 2. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі. Сучасні освітні парадигми.	1	2	5
3	Тема 3. Психологічна характеристика студентського віку. Типологія студентів.	1	1	5
4	Тема 4. Освітньо-професійна соціалізація студентів. Професійне становлення особистості студента.	1	1	6
5	Тема 5. Психологічний аналіз навчальної діяльності студента. Самоосвітня діяльність.	1	1	6
6	Тема 6. Академічна група студентів як об'єкт освітньо-професійної соціалізації	1	-	6
7	Модульна контрольна робота	-	1	-
	Змістовий модуль 2. ПСИХОЛОГІЯ ВИКЛАДАЧА ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
8	Тема 7. Педагогічна діяльність. Психологічні основи педагогічного спілкування.	1	2	5
9	Тема 8. Особистість педагога як предмет психологічного аналізу. Педагогічна майстерність викладача.	2	1	5
10	Тема 9. Компетентнісний підхід у навчанні і вихованні як основних видах діяльності викладача.	1	1	5
11	Тема 10. Психологічні моделі навчання. Використання сучасних методів навчання у ЗВО.	1	1	6
12	Тема 11. Психологія педагогічної взаємодії викладача і студентів. Аналіз та профілактика конфліктів.	2	1	6
13	Модульна контрольна робота	-	1	-
14	Підсумкове контрольне опитування	-	1	-
	ВСЬОГО	**14**	**16**	**60**

Загальний обсяг *90 год.,* в тому числі:
Лекцій **–** *14 год.*
Семінарських – *16 год.*
Самостійна робота **–** *60 год.*

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. Київ, 2005. 400 с.
2. Ортинській В.Л. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Київ: ЦНЛ 2019. 472 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. Київ, 2006. 320 с.
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Практикум: Навчальний посібник. Київ, 2008. 336 с.
5. Рябчич Я., Невідома Я. Психологія вищої школи. Методологічні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни: Навчально-методична розробка. Київ: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 35 с.
6. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
7. Траверсе Т. М. Психологія викладацької роботи: підручник. Київ, 2009. 269 с.
8. Trofimov A., Bondar I., Trofimova D., Miliutina K., Riabchych I. Organizational commitment factors: Role of employee work engagement. *Espacios,* 2017. 38(24), 18.
9. Педагогіка та психологія вищої школи: навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків: НФаУ, 2019. 248 с.

Додаткові:

1. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи // Практична психологія та соціальна робота. № 7. 2005. С. 65-74.
2. Вища освіта: європейський вимір та українські перспективи. Київ: Парламентське вид-во, 2009. 632 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
4. Економіка вищої освіти України: тенденції та механізм розвитку / За заг. ред. В. П. Андрущенка. Київ: Пед. преса, 2006. 208 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. Костюшко Ю. О. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до міжособистісної взаємодії в ситуації конфлікту: Автореф. дис. …канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2005 20 с.
7. Левківська Г. П. Адаптація першокурсника в умовах ВЗО. Київ, 2001. 128 с.
8. Ніколаєнко С. Реформування системи освіти України в контексті світових інтеграційних процесів // Пам'ять століть. 2005. № 3–4.
9. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. Київ, 2011. 360 с.
10. Розсказова О. Особливості соціалізації студентської молоді на сучасному етапі розвитку суспільства // Соціальна педагогіка: Теорія та практика. 2005. № 2.
11. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ: Вища школа, 2005. 240 с.
12. Туріщева Л. В. Професійний розвиток педагога: психологічний аспект. Харків: Вид. група «Основа», 2006. 144 с.
13. Хомич Л. Духовний розвиток особистості студента / Зб. наук. праць ПДПУ імені В. Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». Випуск 2 (35). Полтава, 2004. С. 4-9.

Додаткові ресурси:

Питання модульної контрольної роботи, зміст лекційних занять, завдання для підготовки до семінарських занять, практичні та тестові завдання, завдання для самостійного опрацювання

навчального матеріалу та самоперевірки можна отримати через електронну пошту викладача: yar.ryabchich@gmail.com